

Filosofická antropologie

Rozsah: 1/1

3 kredity

Ukončení: zkouška

Metody hodnocení:

1. Písemně připravit dvě témata:

A) téma z oblasti filosofického učení vybraných filosofů zkoumaných s ohledem na význam pro sociální práci.

B) téma z oblasti sociální/pastorační práce, které bude obohacené o filosofickou dimenzi přístupu k člověku.

2. A) Jedno z témat prezentovat na semináři.

B) Druhé z témat bude zpracováno formou stručné, ale doslovně vypsané osnovy argumentace, kterou chcete u zkoušky obhajovat.

Cíle předmětu:

Posílit schopnost využít základní problémy filozofické antropologie a pohledy vybraných filozofů na člověka k hlubšímu proniknutí do teorie a praxe sociální a pastorační práce ve vztahu ke konkrétnímu pojetí člověka. Hlavním cílem je účastníky kurzu seznámit s důležitostmi abstraktního uvažování nad vybranými tématy z filosofie člověka.

Osnova:

- Úvod do předmětu. (Současná relevance filozofické antropologie - vzhledem k historii: situace a užití).
- Metoda. Tázání po člověku. Člověk jako druh. (Předvědění a hermeneutický kruh. Metoda FA, role speciálních věd. Reflexe jako východisko pro FA.. Vztah FA k teologické antropologii a jiným disciplínám. Problém rozdílu mezi člověkem a živočichem. Privilegovaný fenomén. Antropologický kruh - fenomén a jeho reflexe. *Např. sociální šetření, klasifikace postižení, zbavení způsobilosti k právním úkonům, odebrání dítěte z rodiny.*
- Příklady různých pojetí člověka. Antropologický obrat v dosavadní Spekulativní filozofii (materialismus, evolucionismus - existencialismus a personalismus - fenomenologie a ontologie člověka).
- Člověk ve vztahu ke světu. Zkušenost člověka se světem. Pojem světa. Základní struktury světa v očích člověka. Prostředí člověka. Chování (oproti jednání) člověka: Význam výroku „svět jaký se člověku stává fenoménem, má základ ve Specifickém charakteru samotného člověka“. Člověk jako živočich a jeho základní svoboda. *Např. Globalizace, současný svět, životní prostředí, životní svět člověk, svět očima bezdomovce, inkluze, diverzita, osvobození, chudoba, zrakově postižený, problém poznání, struktura světa a člověka.*
- Člověk v "možnosti" a člověk v "naplnění". Cesta k sebe-uskutečnění člověka. Způsoby lidského poznávání, chtění a jednání. Vědomí sebe a lidská subjektivita, jak si uvědomuje sebe sama? Je člověk středem? Jak se má k celku?
- Poznání smyslové a duchovní: pojmy, soudy, úsudky. Jazyk a jeho role. Svoboda: Problematika lidské vůle a možnost svobodného chtění. Jednání a svoboda a zvyk. Mravnost jako lidské Specifikum, jako důsledek svobody. Hodnota a její zdůvodnění, mravní hodnota. Celostní přístup k člověku. Spojitost vědění a jednání, teorie a praxe. *Např.. vzdělání, pedagogika, speciální pedagogika, člověk s postižením, sexualita, rodin.*

- Co je v základu člověka? Podstata člověka jako jednota těla a ducha. Pojem osoby. Je pojem "podstata" člověka důležitý? Osoba jako pojem. Pojem duše, pojem těla: výrazy pro vyjádření duchovní, psychické a živoucí stránky člověka. Role lidského ducha a role lidského těla v celostním pohledu na člověka. Pojem osoby, osobního vztahu, osoby jako celku. Osoba jako role. Důvody pro úvahy o nesmrtnosti. *Např. lidská práva, dítě, dimenze člověka, poruchy osobnosti, rodina, pojetí osobnosti, manželství, poruchy komunikace, závislosti, sociální vyloučení.*
- Lidský potenciál a možnost sebe-rozvinutí člověka - Specificky lidská dimenze. Mezilidský vztah. Hodnota člověka a možnost transcendence. Společnost a Společenství. Principy solidarity a subsidiarity. Člověk jako Společenský živočich. (Sok. 48, 196). Dějinný rozměr člověka. Stárnutí. Smrt. Hledání smyslu. Cesta k transcendenci. Role náboženství. Smysl lidské existence. *Např. zranitelné skupiny lidí, legislativní rámec pomoci, povaha sociální práce, charakteristika, sociální stát, zabezpečení, sociální práce a konec života, stárnutí, dějinnost, pomáhání, hodnoty, uschopňování, zmocňování klienta, interkulturní přístup, právo na svobodu vyznání, humanitární pomoc, psychosociální pomoc, moc a bezmoc, trest, kriminalita, mentální postižení, mediální služba, mediace, práce a nezaměstnanost, prostituce.*

Literatura:

1. Coreth, E. *Co je člověk?* Praha: Zvon, 1996.
2. Špirk J. *Antropologický slovník* Plzeň: Západočeská univerzita, Právnická FIL.kulta, 1996
3. Sokol, J. *Filozofická antropologie*. Praha: Portál, 2002. *Malá filosofie člověka*. Praha: Vyšehrad, 1998.
4. Sokol, J. Pinc, Z *Antropologie a etika*. Praha: Triton, 2003
5. Kyprý Vladimír, *Antropologická filosofie XX.stol typu existenciálního*. 1998, VŠE, Praha
6. Pelcová, N. *Filozofická a pedagogická antropologie*. Karolinum, Praha 2000. ISBN 80-246-0076-5
7. Anzenbacher, A. *Úvod do studia filosofie*. Praha: S.P.N, 1991.
8. *Petříček, M. *Úvod do současné filozofie*. Praha : Hermann a synové, 1997.
9. Buber, M. *Problém člověka*. Praha: Kalich, 1997.
10. Pecka, D. *Člověk: Filozofická antropologie*. Řím: Křesťanská akademie, 1970.
11. Levy, J.D. *Politický řád. Filozofická antropologie, modernita a ideologická výzva*. Sociologické nakl. Praha 1993. dosl.
12. Umlauf V. *Evropské cesty k vlastnímu já*. Brno: CDK, 2002
13. Stark S. *Filozofická antropologie*. Západočeská Univerzita. Plzeň. 1995
14. Loewenstein B. *My a ti druzí*. Brno: Doplněk. 1997
15. Milfait R. *Komerční sexualizované násilí na dětech* Portál 2008
16. Fischer, Milfait *Etika pro sociální práci*. JABOK, Praha, 2008
17. Patočka *Úvod do fenomenologické filosofie*, Praha: OIKOYMENH, 1993.
18. *Člověk v moderních vědách*. FU ČSAV, Praha:1992.

Tento materiál vznikl v rámci projektu *Inovace studijního programu Pastorační a sociální práce ETF UK* (CZ.2.17/3.1.00/33279) spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hlavního města Prahy.

Evropský sociální fond – Operační program Praha Adaptabilita
Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti